

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СУДНОВОДІЯ

Смірнов С. В.

Університет Ушинського, Україна

Масштабна глобалізація світової економіки наклала відбиток на розвиток держав, їх соціумів, міжнародної політики, торгівлі та ін. У зв'язку з цим, роль морського транспорту в сучасному світовому просторі важко переоцінити. Він здійснює зв'язок між різними країнами та є основною сполучною ланкою з транспортними системами інших держав. У відповідності з тим, що більшість українських судноводіїв працюють у зарубіжних судновласників, здійснюють перевезення вантажів, пасажирів по всьому світу, їх професійна підготовка повинна відповідати високим світовим стандартам, щоб вони могли конкурувати з представниками інших країн при працевлаштуванні на роботу. Тому підвищення рівня конкурентоздатності морських фахівців є актуальною педагогічною проблемою. Особливо це стосується формуванню курсантів-судноводіїв, від яких у майбутньому залежить своєчасний і безпечний провід судна за певними маршрутами, безаварійність рейсів, доставка пасажирів і вантажів, життя і здоров'я членів екіпажу, екологічна безпека морського середовища.

Конкурентоздатність більшістю науковців розглядається як досягнення і успіх у діяльності. Конкурентоздатні особистості значно легше адаптуються до вимог соціуму і досягають вищого рівня професійного та особистісного розвитку. При формуванні означеного феномена у студентів підвищується мотивація до процесу навчання, зростають вимоги до рівня освіти, що здобувається і удосконалюються особистісно-професійні якості [2].

В якості фундаментальної умови становлення конкурентоздатності науковці розглядають перехід особистості на вищий рівень самосвідомості через саморозвиток з досягненням творчої самореалізації і неповторності особистості. Конкурентоздатність особистості розуміється як її здатність до змагальності, прояв життєвої активності особистості і визначається як її індивідуально-особистісним компонентом, так і професійним, виступаючи необхідним додатком успішної життєреалізації особистості.

З філософського погляду, зазначений конструкт є однією з важливих соціальних категорій, універсальним принципом соціального розвитку, регуляції суспільних процесів. Засновниками проблеми конкурентоздатності особистості в аспекті психологічної науки є представники гуманістичної психології (Д. Дьюї, Р. Мартенс, А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс, та ін.), які відзначають, що наявність цієї якості дає можливість людині виконувати багато соціальних ролей, розвиватися впродовж всього свого життя, володіти свободою вибору і розвивати індивідуальний стиль життя.

Л. Карамушка та О. Філь стверджують, що конкуренція не є агресивною боротьбою, як її розглядають деякі науковці, а «цивілізованою взаємодією особистостей» [3, с. 31].

Американські дослідники G. Grayson, C. Dell вважають, що конкурентоздатні громадяни володіють уміннями: спостерігати процеси, аналізувати їх, інтерпретувати результати спостережень і робити відповідні дії; працювати в колективі, нести відповідальність, постійно вчитися, пристосовуватися до різних змін тощо [9].

Серед наукових педагогічних досліджень, присвячених означеній проблемі, праці: Н. Абабілової, В. Андрєєва, О. Ангеловського, В. Бондар, Т. Дзюби, Н. Колобкової та ін. За Н. Абабіловою, яка досліджувала конкурентоздатність майбутнього перекладача – це інтегральне динамічне утворення, що характеризується успішним функціонуванням перекладача в полікультурному просторі; досягненням бажаного соціального статусу в умовах постійного суперництва за рахунок якісного прояву своїх професійних знань, умінь та навичок, особистісних якостей та нестандартного вирішення професійних завдань [1, с. 19].

Аналіз визначень конкурентоздатності довів, що науковці високо оцінюють формування й існування означеного феномена в сучасного фахівця, оскільки він у ринкових умовах забезпечує функціонування особистості, її соціальну захищеність; дає можливість досягти успіху в професійній та позапрофесійній діяльності; знайти своє робоче місце; адекватно поводитися в динамічно мінливих умовах соціуму; забезпечує впевненість у собі, гармонію з навколишнім світом та є зовнішнім проявом процесу самовдосконалення, вміння найкращим чином вписатись у реальну дійсність.

На наш погляд, конкурентоздатність майбутнього судноводія є складним динамічним утворенням, що характеризує рівень кваліфікації фахівця торговельного морського флоту, сукупність адаптивного, когнітивно-діяльнісного, особистісно-самооцінного компонентів, які відображають професійну обізнаність, сформованість професійних умінь та навичок, наявність лідерських якостей, комунікативності, конфліктуосталеності, прагнення до постійного саморозвитку, спрямованих на успіх конкурентного суперництва при освоєнні міжнародного ринку праці.

В якості педагогічних умов формування конкурентоздатності майбутніх судноводіїв у дослідженні виступили: актуалізація мотиваційного потенціалу курсантів щодо формування конкурентоздатності;

використання міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі морського вишу; стимулювання саморозвитку курсантів, спрямованого на досягнення досліджуваного конструкту. Таким чином, вищим морським навчальним закладам необхідно проводити системну роботу в контексті формування конкурентоздатності майбутніх судноводіїв, що дає можливість бути конкурентними фахівцями, вміти швидко, самостійно приймати адекватні рішення, брати ініціативу та відповідальність на себе, здатних до самопрезентації та ефективної взаємодії з членами команди, що дасть їм можливість успішно конкурувати на світовому ринку праці.

Література

1. Абабілова Н. М. Формування конкурентоздатності майбутніх перекладачів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»/ Н. М. Абабілова. – Одеса, 2012. – 20 с.
2. Котикова Д. С. Формирование конкурентоспособности личности студента в образовательном процессе вуза : дис. на соиск. науч. степ. канд. психол. наук / Д. С. Котикова. – Нижний Новгород, 2010. – 178 с.
3. Карамушка Л. М. Формування конкурентноздатної управлінської команди освітньої організації як інноваційний напрям практичної психології управління [Текст]: [методический материал] / Л. М. Карамушка, О. А. Філь.; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Лаб. орг. психології та ін. – К.; Рівне : Міленіум, 2003. – 38 с.

ПСИХОЛОГІЧНА СПАДЩИНА К. Д. УШИНЬСЬКОГО У ЗВ'ЯЗКУ З ЮВІЛЕЄМ ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ К. Д. УШИНЬСЬКОГО

Снігур Л. А.

Військова академія (м.Одеса), Україна

200-річчя історії вищого навчального закладу національного значення нерозривно пов'язане зі спадщиною вченого світового рівня Костянтина Дмитровича Ушинського.

Важливо, що Г. С. Костюк визнавав видатний внесок Ушинського саме в психологічну науку, про що свідчить його наукова праця. Цю думку поділяють В. О. Моляко та інші знані в Україні вчені, що першоджерельно досліджують його твори. Звернемо увагу на деякі важливі моменти.

Для опанування творчості К. Д. Ушинського насамперед відчуємо реальність існування людини, яка настільки любила Україну, що заповідала похоронити себе саме в нашій країні. К. Д. Ушинський похоронений в Києві, у Видубицькому монастирі. На його пам'ятнику вказується, що він є автором творів «Людина як предмет виховання» та «Рідне слово», а біля пам'ятника людини, що померла у 1871 році, часто живі квіти.

Мати К. Д. Ушинського – з Чернігівської області, влітку Костянтин Дмитрович намагався бути в Україні, укріплював своє здоров'є, його надихав цей край.

У науковому обґрунтуванні педагогіки Ушинський пішов значно далі, ніж будь-хто з європейських педагогів XIX ст. Виступаючи проти емпіризму в педагогіці, К. Д. Ушинський відзначав, що головна справа зовсім не у вивченні педагогічних правил, а в пізнанні наукових основ, з яких ці правила походять.

Костянтин Дмитрович дуже ретельно ставився до предмета читання, у сучасному розумінні інформаційного середовища, яке формує світогляд. Серед багатьох доступних йому книжок, у життєвому домашньому просторі він залишив досить обмежене коло літератури, яка стала фундаментом його власної творчості.

Лейтмотивом не тільки його творчості, але й способу життя стало прагнення «зробити якомога більше для своєї» Батьківщини, в цьому вбачав своє покликання.

Вірогідно, що під впливом батька, розмірковував про підготовку кадетів, при цьому визнавав роль матері у вихованні захисника країни, був провідником ідеї інституту шляхетних молодих панянок.

Серед складових педагогічного процесу виховання К. Д. Ушинський уважав провідним, в основі науки і мистецтва виховання та навчання вбачав знання людської душі, тобто психологічні знання.

Важливим є його розуміння духовності і «механізмів» її передання від покоління до покоління. К. Д. Ушинський уважав, що ідея міститься в понятті, зберігається в поколіннях і тим самим через слово народу успадковується духовність його предків. «Ідея і слово – це могутні засоби, які вносяться духом... Ідеями живиться дух і в них відбувається його розвиток, який не обмежується земним життям, інакше самий розвиток духу – вищий процес у природі був би чимось безцільним і не необхідним... слово, добуте в розсудковому процесі нашими віддаленими предками, перероблене в свідомості наших дідів і отців, зі всіма наслідками своєї свідомості і багатоговікової переробки в

тисячах поколінь, сягає наших нащадків і пробуджує в них поняття, ідеї, почуття, які створювали і розвивали це слово. Таким чином накопичується віками і роботою незчисленних поколінь духовне багатство особистості» (К. Д. Ушинський [1, с. 313]). Зокрема він писав: якщо задовольнити всі бажання людини, але забрати в неї мету життя, вона стане нещасною і нікчемною істотою. Отже, з позиції К. Д. Ушинського, не задоволення бажань є тим, що зазвичай називають щастям, мета в житті є осереддям людської гідності і людського щастя. Саме духовне в людині вважав коренем індивідуальної неповторності, керуючою частиною інтелекту (К. Д. Ушинський).

«Розум є нічим іншим, як добре організованою системою знань», – наголошував Костянтин Дмитрович Ушинський [1, с. 27]. Саме йому належить цілісна концепція людини і педагогічної взаємодії з людиною на основі наукового психологічного знання. Характерно, що ще в римській культурі (як і в давньогрецькій, що передувала римській) панувала впевненість у тому, що тільки на основі ясного і чіткого знання є можливим істинне людське щастя.

К. Д. Ушинський зазначав, що існує загальна для всіх природжена схильність, на яку може розраховувати виховання – народність, під якою він розумів своєрідність кожного народу, нації, зумовлену їх історичним розвитком, географічними, природними умовами. Поля Батьківщини, її мова, її перекази і життя, – все самобутнє, найтипівше і найдорожче, що відрізняє одну націю від іншої й забезпечує їй успішне функціонування і розвиток, надає силу людині, отже виховання, коли воно не хоче бути безсилим, має бути народним. Таким чином, в основу його психологічної спадщини покладено ідеї народності, духовності та життєвої мети як їх втілення.

Цілий ряд наукових спостережень К. Д. Ушинського стосувався емоційної, вольової та пізнавальної сфер людини.

Важлива думка К. Д. Ушинського про те, що вихователь повинен прагнути пізнати людину, якою вона є в дійсності, має знати спонукаючі причини самих брудних і самих високих дій, історію зародження злочинних і високих думок, історію розвитку всякої пристрасті та всякого характеру, тільки тоді буде він у стані черпати у самій природі людини засіб виховного впливу – а засоби ці величезні, – підкреслював він. Сила характеру – не сила волі, а цілісність, єдність, зосередженість, повна організація. Слабкість характеру – розірваність, що може збігатися зі значною силою волі... Тільки практичне життя серця і волі може утворити сильний характер...». Свобода бажати і відчувати, організація вражень від цього, розкаяння в помилках поведінки – ось шляхи формування дійсно сильного характеру, як уважав К. Д. Ушинський [1, с. 529].

Він указував, що для пояснення педагогічного успіху зазвичай знаходиться багато причин, а причина досягнень завжди одна – справжня любов до своїх вихованців.

Отож, варто привертати увагу молодих педагогів та науковців до першоджерельного читання творів К. Д. Ушинського і привнесення в педагогічну практику духу життя і творчості видатного вченого світового значення, популяризації його творчості у зв'язку з викликами сьогодення.

Література

1. Ушинский К. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии / К. Ушинский. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 576 с.

ОБГРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Тушева В. В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

В умовах глобалізації вищої освіти, коли знання стають її важливим ресурсом і акцентується увага не тільки на об'єкті гностично-когнітивного процесу, а його суб'єктивних маркерах, науковий потенціал особистості розглядається як найвища планка і кваліфікаційна характеристика майбутніх учителів, а дослідницьке навчання визначається найважливішим стратегічним напрямом забезпечення якості їхньої професійної освіти. Ці педагогічні виклики підтверджуються головними вимогами Болонського процесу щодо необхідності створення Європейського простору вищої освіти, яке відбувається одночасно та паралельно зі створенням простору наукових досліджень, і мають відображення в державних нормативних документах, де як концептуальна закладена ідея інтеграції науки й освіти, «онаучнення» сучасного педагогічного простору.

Значний внесок у розробку теорії і методики формування науково-дослідницької культури майбутнього вчителя мають дисертаційні роботи Г. Т. Кловак, М. О. Князян, Є. В. Кулика, В. О. Степашка, Л. О. Суценка та ін., фундаментального значення у вивченні означеної проблеми